

közölte, hogy az általános választójog híve. Ha komolyan veszi feladatát, ennek már az országgyűlésen is megfelelő visszhangja lenne. „A nemzetiségi párt — szerinte — csak azért hangoztatja a demokratikus” jelszavakat, hogy a nemzetiségi proletariátust megnyerje”, hogy az országgyűlésen belül és kívül további híveket toborozzon a maga számára. Követeli, hogy a kongresszus határozati javaslatban mondja ki, hogy „a szociáldemokrata párt a nemzetiségi pártot éppen olyan néppellenes pártnak tekinti, mint a többi polgári pártokat... Ha van is a nemzetiségi pártban egy-két demokrata érzelmű férfiú — az még nem igazolja a pártot. Maga a párt antidemokratikus, noha érdekeinél fogva — az elmélet szerint — demokratikus pártnak kellene lennie. De a gyakorlat azt igazolja, hogy ők sem mások mint a nemzetiségi proletariátusnak kizsákmányolói, olyanok, akik a nemzetiségi pártban a nemzetiségi proletariátussal szemben a saját osztályelőnyüket akarják biztosítani”. (Uo., 251—252. l.) — Hasonló értelemben szólt a kérdéshez az utána felszólaló *Pelczéder Ágoston*, aki szerint „a nemzetiségi párt állásfoglalása kizárólag nyelvi és vallási szempontból történik”. (Uo., 256. l.) — *Freund Gyula*, a korábbi vitában már szereplő brassói küldött már differenciáltabban nyilatkozott. A nemzetiségi párt is polgári párt. Tagadja viszont, hogy választójog-ellenes lenne, mint a többiek. „De meg lehet róla győződve mindenki, hogy a nemzetiségi vidékeken a nemzetiségi proletariátus éppennygy harcol az általános választójogért, mint akár a szociáldemokrata párt.” Támogatja Kunfi határozati javaslatát. (Uo., 256—259. l.) — Az ugyanakkor felszólaló *Kondor Bernát* szintén támogatja Kunfi felfogását a nemzetiségi kérdésben. „Taktikai hiba volna — összegezi —, ha nem küzdenénk együtt a nemzetiségi párttal, ha az demokratikus alapra helyezkedik.” (Uo., 259. l.) — A felszólalásokra válaszolva Kunfi előadói válaszában kijelenti: távolról sem tartja kielégítőnek a nemzetiségi párt választójogi küzdelmét. Feltehető, hogy abban igaza van Preusznak, hogy az előadói beszámolóban kissé elvontan, elméleti síkon foglalkozott a kérdéssel. Való igaz azonban, hogy a nemzetiségi párthoz tartozók — már csak gazdasági viszonyaik következtében sem feudálisok, ugyanakkor elismeri, hogy „a nemzetiségi párt nem forradalmi párt”. Hangsúlyozza azonban, hogy „a nemzetiségi párt többsége parasztokból, kispolgárokból áll”, s már ezért is alkalmasak egy közös választójogi küzdelemre. — Kunfi előadói válaszát azzal a reá jellemző problematikus kijelentéssel zárja, hogy az egész választójogi küzdelemben „nem [az] egyes emberek belátása, jó vagy rossz akarata hajtják az országot a demokratikus fejlődés felé, hanem azok a nagy gazdasági érdekek, amelyek végre is a dinasztát, a nemzetiségi pártot, a proletariátust közös harcra kényszerítik a feudalizmussal szemben”. (Uo., 259—262. l.) — Az 1908. márc. 27—30. között Budapesten tartott XVII. országos magyarországi szociáldemokrata kongresszus nemzetiségi vonatkozásait két idetartozó mozzanattal kiegészíthetjük. Előzményként feltétlenül idesorolandó a magyarországi szerb szociáldemokrata munkások 1910. febr. 12-én és 13-án ugyancsak Budapesten tartott V. országos kongresszusa. (Beszámolóját l. uo., 362—366. l.) — A XVII. szociáldemokrata kongresszus vezetőségi jelentése pedig röviden bár, de „*Nemzetiségi tagozatok*” címmel külön alfejezetben foglalkozik a hazai szociáldemokrata nemzetiségi szervezetek 1909. márciusa és 1910. márciusa közötti időszakban kifejtett működésével. (Uo., 76—78. l.)

66

Iratok R. W. Seton-Watson (Scotus Viator) 1910. évi magyarországi nemzetiségpolitikai működésével kapcsolatban

A

1910 ápr. 16

Minisztertanácsi határozat Scotus Viatornak a magyarországi nemzetiségi kérdéstről szóló, cseh nyelvre lefordított röpirata postai szállítási joga megvonásáról

MT 1910:113/41

A miniszterelnök úr mint a belügyminisztérium vezetője bejelenti, hogy Scotus Viatornak „Národnostní otázka v Uhrách” cím alatt cseh nyelvre fordított, s eredetileg angol nyelven megjelent „A nemzetiségi kérdés Magyarországon” című röpiratától, miután az a magyarságnak a nemzetiségek irányában követett politikáját olyan modorban s akként ismerteti, hogy ezáltal a magyarság ferde színezetben tűnjék fel, s miután ennél fogva közleményei a nemzetiségek körében izgatásra alkalmasak, a postai szállítási jogot a magyar szent korona országai területére nézve megvonta.

Tudomásul vétetik.